

Verliezen wordt verwerken

Het verdriet na het verlies van een geliefde manifesteert zich vaak in kleine dingen. Zo kan het pijnlijk zijn om de jas van je overleden partner elke dag nog aan de kapstok te zien hangen, of die stapel truien in de kast te zien liggen. Maar wat doe je met de kleding nadat iemand is overleden? Weggooien? Naar de kringloop? Dat kan moeilijk zijn. Maar alles bewaren kan je belemmeren. Een deel van de garderobe doe je waarschijnlijk weg op een moment en manier die bij je past. Eén jasje is misschien een fijne tastbare herinnering om dagelijks te zien. Een zakdoek in de la tussen je eigen spullen, kan troost bieden. Overige kleding kun je een nieuw leven geven. Steeds meer kunstenaars, kunstzinnig therapeuten, kleermakers en naaisters maken mooie gedenkstukken van badlakens, rokken, T-shirts, beddengoed, stropdassen of zakdoeken. Maar ze kunnen je ook helpen om van kleding van een overleden dierbare zelf iets bijzonders te maken. Je kiest je favoriete stukken, laat de textiel door je handen gaan en vermaakt de stof tot een koesterkussen of wandkleed. Het gekke is: die handeling verandert ook iets in jezelf. Je maakt de overgang door van verliezen naar herinneren. Daarmee verdwijnt het verdriet niet, maar het kan helpen om het te doorleven en te verdragen. Het resultaat: een zacht gedenkstuk of een lijkwade, een liefdevol gebaar om heel persoonlijk afscheid te nemen en te gedenken.

“Tijdens het wēven konden we lachen, praten, huilen en zingen”

Wilma's man werd begraven in een zelfgemaakte lijkwade

Samen met hun dochters, vrienden en familie weefde Wilma Poort (53) een lijkwade voor haar man Nico. Dat was zijn wens toen hij wist dat hij niet meer beter zou worden.

“Ik heb zelf jong mijn ouders verloren. In die tijd vertelden mannen met hoge hoeden op wat ik moest doen op de begrafenis, daardoor was mijn beeld van afscheid nemen beladen. Gelukkig gaat dat nu niet meer zo. Omdat Nico en ik zijn afscheid zo persoonlijk hebben kunnen maken, is het zelfs een warme herinnering geworden. Wij hadden nooit eerder over ons overlijden gesproken, Nico wist niet eens of hij begraven of gecremeerd wilde worden. Maar vanaf het moment dat hij ziek was, stond hij ervoor open om na te denken over de manier waarop

hij het leven wilde verlaten. We bespraken alles. Soms was dat lastig, want het is heel confronterend. Maar uiteindelijk ben ik blij dat ik als achterblijver precies wist hoe hij het wilde.”

Knippen en scheuren

Nico had in de krant gelezen over de lijkwades die kunstenaars Hannah-jo maakt. “Hij heeft haar benaderd en toen we zo'n wade zagen, sprongen de tranen ons in de ogen,” vertelt Wilma. “Dit was veel vriendelijker dan een kist. Hannah-jo is bij ons thuis gekomen om ons te leren hoe we zelf van kleding stroken stof konden knippen en scheuren en hoe we daarmee lapjes konden weven. We huurden twee weeframen van haar en Nico vroeg aan

Wilma, Nico en de
 lijkwade. Zijn uitvaart
 is vastgelegd door
 Kristel Dallinga,
 verbonden aan het
 gespecialiseerde
 fotografencollectief
 afscheidsmomenten.
 Meer informatie:
www.afscheidsmomenten.nl.

vrienden, kennissen, familie en burens om eigen kledingstukken te brengen om die te verwerken in de wade. Zijn zus had nog kleding van hun overleden moeder, een vriend bracht een lakenzak waarin hij tijdens talloze reizen had geslapen. Enkele vrienden reageerden maar niet op het verzoek om kleding te brengen. Pas toen ze op de koffie kwamen en ons bezig zagen, beseften ze hoe waardevol het idee van de wade was. Voor de dochters van Nico was de eerste stap ook lastig, maar eenmaal bezig hebben we samen mooie momenten beleefd. Tijdens het weven konden we lachen, praten, huilen en zingen. Het hielp om de harde werkelijkheid onder ogen te zien en emoties te verwerken. Nico was een autonoom mens, ook in de omgang met zijn ziekte. In zo'n periode sta je toch

al zo machteloos. Ik vond het fijn dat ik nu echt iets kon dóen. Soms, als ik niet kon slapen, ging ik zelfs 's nachts nog even weven."

In de bakfiets

"Nico is uiteindelijk in zijn kleurige wade gaan liggen en daarin overleden. Zo hebben we hem ook opgebaard. Op de dag van de begrafenis hebben we hem naar de bakfiets gedragen die hij zelf ook al had uitgekozen. Met alle familie en vrienden erachteraan hebben we hem naar de begraafplaats gereden. Door het afscheid zo te maken als we het zelf wilden, een weerspiegeling van hoe Nico heeft geleefd, is het geen zwarte dag geworden maar een mooie herinnering. Dat geeft troost."